

Any XIV

Barcelona 7 de Maig de 1901

SETMANARI CATALA
10 CENTIMS lo número

Lo genial artista **L. Frégoli**
en algunas de sas creacions.

L. Frégoli

de A. Esplugas.

Manifest electoral

Estimats electors del districte de Gamarussia de Dalt;

Entiendo yo... que la principal de las virtuts privadas que deu tenir un home públich es la sinceritat.

Per lo tant, ja que la circumstancia de presentar-me com á candidat *encasillat* en vostre districte, m' obliga á dirigir-me á vosaltres endressantvos lo present manifest electoral, vull servos franch, vull parlarvos ab sinceritat... Sinceritat que vosaltres interpretaréu tal volta com á poca vergonya, pero tant se m' endona.

Jo, estimats electors, m' dedico á la politica, no per salvar al país com altres predican en sas proclamas, sino per salvar-me á mi. Un hom te viciots y romansos, la vida á Madrid es cara, no tinch professió qu' exercir ni ganas de treballar -qu' es lo mes sensible- y per lo tant una situació com aquesta de representant del país que dona entrada als ministeris per trafiquejar, é influencia per negociarla, m' vindrà com l' anell al dit y es per aixó que caich en vostre país sollicitant lo popular sufragi. Més clar, ni l' aygua.

Si jo no estés encasillat y m' hagués de refiar solament de 'ls vostres vots, tinguéu per indubtable que us parlaria de 'ls grans interessos del país, de la necessitat de fer una politica verdaderament nacional y de la regeneració d' Espanya á la qual prometeria ajudar ab totas mas forsas. Mes no n' hi ha necessitat. Seria *guayaba* pura. L' únich interès que m' mou es lo meu, la sola regeneració que persegueixo es la de la meva persona y butxaca.

Vosaltres, estimats gamarussos de Dalt, estéu sens dupte, acostumats á que 'l vostre futur candidat vos prometi un pont per no haver d' anar á passar lo riu tres horas més avall, una carretera porque 'ls vostres fruyts no s' pudreixin per falta de comunicacions y un estudi porque vostres fills comensin á caminar ab dugas potas... Esta bé; donéuho per promés. Figuréu-vos que aquestos tres extrems están estampats en mon manifest. Pero convencéu-vos al mateix temps de que tampoch tindréu aquesta vegada ni pont, ni carretera, ni estudi... Per algo soch jo la mateixa sinceritat *andando*.

En quan á política general, los meus antecedents son preu coneguts. Faig lo *tressillo* desde molts anys enrera ab lo ministre de la Governació y tiro flors á la seva senyora. Veus aquí los mérits que hi contret devant lo país.

Vinch essent diputat fa nou legislaturas. Ab tot, es inútil que repasseu la colecció del Diari de sessions puig no trovaréu lo meu nom sinó al costat de monossilabs; lo *sí* ó *no* que li ha convingut al Govern.

Tot aixó de las ideas de llibertat qu' ara s' han posat tant de moda, no m' preocupa. En las lluytas de la protecció contra 'l lliure cambi, no m' hi fixo. En lo referent á la política hidraulica no hi entench res. La meva missió es sols entendrem ab lo ministre en las questions de *codillo*; ab la *ministra* quan vol algún empleo per un *paniaguado* y ab lo subsecre-

tari cinch minuts avans de las votacions. Lo demés joh gamarussos de Dalt! sería ficarme en camisas d' onze varas.

No haig de presumir en aquest manifest d' amor á la vostra terra, quan encara no fá quinze dias que ni sols sabia fóssiu al mapa. Si voléu precedents vos en daré. Vaig surtir un cop per Betanzos y vaig votar perquè se 'ls dob'essin las contribucions. Hi sigut pare de la patria per Almeria y no hi visitat may aquella capital que ni tampoch se si es port de mar. Sent diputat per Murias de Paredes no hi escrit cap carta contestant á las de 'ls meus electors, perquè m' carregan 'ls noms massa llarchs. Aixís, donchs, ja podéu suposar, gamarussos del cor, que si us digués qu' estimo aquest país, mentiría, y jo avans que tot, soch sincer. No l' estimo, ni deixo d' estimarlo.

Vinch aquí per ser vostre diputat; una tontería, per representarvos en las Corts. Per lo demes, *si te he visto no me acuerdo*.

No esperéu, donchs, tenir ab mí un defensor vostre y molt menos un servidor. Actualment us festejo, porque mes ó menos necessito 'ls vostres sufragis y ademés no está mal que un diputat dirigeixi un manifest als que l' han d' elegir. Si no fós per aixó, malaguanyada tinta pera escriure'l y malaguanyat gasto de imprenta. Més valdría, gastar aquella escribint cartas á la *Lili* y aquest emplearlo en un barret de copa flamant.

No esperéu tampoch, amichs gamarussos, que m' desdineri comprantvos los vots. Aixó era en algún temps. Allavors per ser diputat, un home passava 'ls seus apuros. Ara, ni aixó. Las eleccions dels *encasillats* s' donan fetas desde 'l ministeri y no costan ni una pipada de tabaco. Los vots de Gamarussia tota plegada, no valen ni tres pessetas.

En quan á l' administració municipal, seguirá Gamarussia igual ó pitjor qu' está. Jo no haig d' oposarm'hi. Si l' arcalde m' dona la elecció ¿qué menys puch fer que no ficarme en sos assumptos?. Si 'l secretari reparteix ilegalment los consums á mí que?.. sols m' interessa que per Nadal m' envihi los galls d' indi promesos. Si 'l mestre us avergonyeix porque es un tros de sabata, tinguéu en compte qu' es també protegit del *meu* ministre. En una paraula, estimats gamarussos, no us refiéu d' escriurem ab queixas, reclamacions, ni peticions, perquè un cop á la cort ab l' acta á la butxaca, Gamarussia per mí es com lo més insignificant poblet de la Patagonia.

Espero, donchs que, en vista de tot lo qu' acabo d' exposar y atenant á que per lo menys soch un home sincer que no vol aixecarvos la camisa, tindréu la bondat de concedirme 'ls vostres sufragis y aniré á las Corts portant la honrosa investidura de diputat per Gamarussia de Dalt.

Si no me 'ls donèu, si preferiu concedirlos al meu contrincant atrets per las promesas qu' ell us fá y que no complirà en lo cas molt remot de surtir elegit, tant se m' en dona: vosaltres mateixos. Estich *encasillat* y surtiré de la mateixa manera. Ab l' agravant de que allavors hauréu fet poch apreci de la sinceritat que en mi resplandeix.

Cónstius, per fi, qu' ab lo vostre concurs ó sense ell, será vostre diputat, encara que plogui.

SERAFI DE POCA LATXA

(Baró de la Barra)

**

Què diuen?... ¿Que un manifest electoral aixís es inverossimil?... Ah, no senyors. Tots los candidats *cuneros* que 's presentan en nostra terra, pensan son manifest aixís. Unicament que com Espanya es lo país de 'ls viceversas, á l' hora d' escriurel, s' expressan al revés.

Y, potser las bonas formas, las apariencias hi surtin guanyant, pero en cambi la sinceritat, la hermosa sinceritat, hi surt perdent.

RAMON BERENGUER

Els títols nobiliaris dels burgesos son las escombrarias de la noblesa.

**

Lo confessionari es una caixa de fusta ahont se recullen las escombrarias de las ánimas

GUY DE MAUPASSANT.

RE TALL

Dos sastresas disputavan per rencillas del ofici, y encare que alguns miravan ellas ¡dáli! ab gran desfici sense ferne cás, cridavan. Si l' una n' era tossuda, l' altre encare ho era més, pró al fi, la més resoluta al altra doná un revés, deixantla mitj abatuda. Un xicot que vegé aixó li digué á son amich Clota: —Igual lo vaig rebre jó lo día que á la xicota li vaig demaná un petó.

BALTASAR FARCOSA.

BARALLAS DE VEHINAT

Personatjes constants

L' APOTECARI, doctor senyor Panall. — LA PEPA, (sa muller) dona estranyíssima. — LA MULATA. Més tart tot lo vehinat. (LA MULATA entra ab molta parsimonia ab un frasco á la mà).

—Molt bon día y bon'hora—ab veu meliflua diu, dirigintse á ne 'l senyor Panall.

Aixó que m' ha donat no es pas cap bálсам... sembla talment petroli ó ayguarrás.

(L' apotecari:)—¿Eh? ¿cóm? Vagi ab compte, senyora, ab l' enraonar.

Vosté m' ha demanat, crech, ácit fénich.

—Bálсам Opodeloch li he demanat.

(La Pepa, prenent cartas en l' assumpto:)

—No es vritat.

—Si, senyora, y callí ¿ho sab?

¿Qui l' ha citat que compareix mestressa?

En tot se vol ficá aquesta *Paytall*.

—Si m' hi fico, es senyal que puch ficarn'hi

—Si s' hi fica, es senyal

de que porta las calsas del seu home.

Cuydis d' aná allí dintre á rentá 'ls plats.

—Ja tinch qui me 'ls neteja, batxillera.

—Fugiu... ¡la millonaria!...

—Tú Panall,

fesla callá. ¿Ahont va aquesta *mulata*?

Pandero, vella, negra... ¡arri allá!...

—Mireu, mireula bé á qui diu pandero

la *gallas al garró*, cara de rap.

¿Pandero jó? Mireu la *desmayada*

la xorca, la gandula, la *bandám*.

Sort té que té un marit qu' es un Pau Bleda.

(En Panall): —Poch á poch en lo parlar.

—Ja ho he dit, si senyó, y no me 'n *retrato*.

A aquesta qu' está aqui, má sobre má,

fássila aná á allí dintre y pot fer píndolas

ab los pinyols del nas.

(La Pepeta ab furor:)—¿Y tú, pendatxo?

Ja ho sabs ahont has d' anar:

á fer fregas de bálсам á aquell viudo

que té 'l cap tant pelat.

—Miller si li faig fregas. ¡Y ab molta honra!

—Pró no t' hi casarás...

—Aixó ho veurém. Mal escorpi, fantotxe, mastegagats, bandarria, que t' estás tot lo día tocante aqui la tripa.

—Panall ¿sents lo que 'm diu? Fesla agafar, (L' apotecari) —Surtí pròmpete á fora.

Vagi al carré á dá escándol: s' ha acabat.

—Surtí vosté, babau, mitja-cerilla.

¡Mireu lo mort de fam!.

Se va casá ab un *mort* y vol donarse

ayres de dignitat. Y ara, Pau!...

Vagi á *buydá* 'l *dallós*, com ho fá sempre.

—¡Poca-vergonya!

—Vés, treu á orejá

las dotzenas d' enagos bruts qu' á n' ella per dot li van donar.

(La Pepeta:)—¡Ay, Deu meu!... ¿Sents com me trac. Jo l' haig d' esgarrapar.. (ta?)

(La Mulata:)—¿Vosté?. No 'm fassi riure, primer li arrencaré 'ls cabells del... cap

—Jo m' ofego de rabia...

Obran la porta

y 'l públich invadeix tot lo local;

acudeix la *Paytrós* y la *Pamboli*

y demés tafaneras del vehinat.

La Pepeta 's desmaya, en Panall corra sens tino amunt y avall.

Per retorná á l' apotecaria 's gasta

oli d' esteri y ayguanaf en gran.

Lo públich s' atumulta, brama y crida

que vagin á buscá un municipal.

Y desp és de buscar quatre horas justas,

justetas y cabals,

resulta que de *Xanxas* no se 'n troba

ni un per caritat.

FRANCISCO SISA.

“EL ETERNO FEMENINO”

— Deixa Emilia qu' uns instants
t' ompli de petóns las mans.
— Vaja Enrich, no siguém gats...
(¡Qué 'n son de malaguanyats!)

— Necesito cent pessetas
per surtir d' un compromís..
Está vistí... ¡En tot lo dia
no 'm podré moure del llit!

— No sé qué fer... Jo esperava
qu' anit lo senyor vingués
¡Tan qu' avuy me convidriá...
¡Qui sab si jo l' empaytés!

UNA SUSTITUTA

—Escolti, vosté que sembla de la escala.
¿Sab si está visible la senyoreta Tullia?
—En aquest moment, no; está ocupada.
Pero digui... ¿que vol? ¡qui sab si jo la po-
dré sustituir!a!

Tullio

EVA AL NATURAL

Curs de geografia femenina

LLISSÓ IV

Lo cap de la dona ó siga la Europa del cos humá, tenim repassada ja...

Ara la ocasió ja 'ns triga per' ab l' Assia comensá.

L' Assia, vos dech repetí, deixeples meus, la coloco demunt la pell de satí, qu' ara ab lo puntero toco, del ventre y pit femení.

Un munt de rahóns abona la meva plagacitat.

Assia, la historia pregoná, va crear la humanitat... ¡com lo ventre de la dona!

La cordillera més gran com la part del món més bella no ignora ningú qu' están en l' Assia. Donchs altre tant passa al pit de la femella.

Seguiume, donchs, mos oyents y poséu los ulls atents ahont la má 'l puntero inclina y us descriuré en pòchs moments com és l' Assia... femenina.

Aquí, al peu del *sota-barba*, comensa 'l tornejat *coll*, país de graciosas curvas, que jo comparo al Japó.

Lo paissatge es hermosíssim, puig reuneix en sos contorns ab la morbidés del marbre lo grassonet del toixó.

No s' hi cria en ell, la planta del *té*, pro en cambi á l' Amor, — ¡*Té!*, li diu; fesme caricias ¡*Té!* .. Cubreixme de petons.

Al bell mitj del *coll*, s' eleva un montícul temptador que 's diu en termes geográfichs: «*montanyeta de la Nou*»

Després vé la devallada, fins qu' arriba un lleuger clot que senyala la frontera y després, á l' India som.

¡La India!... Terra de 'ls somnis, ahont l' ànima captivada entre desitjos 's fón. ..

¡Que n' es de dolenta l' ànima!

Ara aném deixeples meus pujant á dalt l' Himalaya, la cordillera jégant, de la Terra la més alta.

Com las vessants son suaus, ' ascensió no 's fá pesada.

¡Seguiu, donchs, atentament o meu camí sobre 'l *mapa*.

Quinas curvas més gentils!

Quinas hermosíssims paissatjes!

Sembla que pujém al cel...

També hi puja l' Himalaya y 's fón entre 'ls núvols, com nosaltres en vivas ansias.

Dos son los cims jégantins del Himalaya. En lo *mapa* també aqueixos *cims* veurén y son las dugas... *montanyas* qu' á dreta y esquerra están atrayent vostras miradas, tant per lo superb contorn com per la escayent semblansa!

En eixos *pichs* elevats, que son del Amor mirandas, lo *Sol* naixent vé á imprimir sa primerenca besada, fent destacar sos cimalls turgents, ab colors de grana.

En mitx de 'ls dos *pichs*, s' hi extén la vall hermosa del Ganges (no *gangas*, fixeus'hi bé que las *gangas*... passen altas) Y luego, en vertents suaus, pero més qu' al pujar rápidas, acaba l' India y entrém en territori d' Arabia.

L' Arabia en sa superficie ben poch ofereix de nou puig es inmensa planuria sense accidents ni destorbs.

Per un desert la pendriau sí no fos pe 'ls saltiróns que dona la part externa á impuls d' un *algo* interior.

Es que sota las planurias tranquilas, hi bull un forn qu' es el *cor*. Eixa es l' Arabia, del cor ardenta regió, entre totas la més tórrida ¡la terra de las passións! Lo Sultá que la governa té un *Korán*, lo del Amor, y exércits de sanch bullenta y un gran harém. . de il·lusions. Ell encén la guerra santa del desitj, per tot lo cós, no parant fins que 'ns transporta al séptim cel de l' Amor.

Pel Sud, l' Arabia confina ab l' Imperi de la Xina, ahont mana lo *Fúl del cel* ó siga l' *esòmach* cruel.

Es la Xina la regió del *ventre* y per sa extensió la part més grossa comprén dels asiátich continent.

Sa superficie es bombada y per grans corrents regada las quals circulan per dins

desayguant á altres confins.

En l' Imperi de la Xina un emperador domina que porta 'l nóm de *Pa-hi-dor* y es tant poderós senyor que quan ell dicta un decret y diu: *tinch fam* ó *tinch set*, tot lo cós, de Nort á Sud, l' ha d' obehir al minut.

Per regentar sos confins, té un remat de *mandarins* com *Fe-t-chè*, *Mel-Shá* y entre ells los fills de Budha; 'ls *bud-hells*.

La Xina es terra d' arrós qu' es qui fa l' Imperi gros é igual qu' al celest imperi hi sol tremolá 'l misteri ab grossas revolucións .. siga enfits ó indigestións; sent precis cada vegada qu' ab una intervenció... armada de *xè-ingas* y purgants, cataplasmas ó laxants, entrin las *nacions* á Xina per fer la pau... *intestinal*.

Baixant de Xina y al Sud veig que vostres ulls devoran deixeples meus, la regió més oscura y més recóndita.

Lo pit y ventre hem seguit punt per punt y ara 'ns pertoca entrar més endins... á dins d' eixa regió misteriosa en la qual... tots los viatjers s' hi perden en pocas horas.

Eixa regió, no té nóm y fins sa forma s' ignora, puig de 'ls pòchs qu' alli han entrat, son bèn contats els que tornan.

Sols, deixeples meus, puch dir que estant en la sona tórrida la misteriosa regió, es humida y calitjosa y en tota ella un bosch inmens de plantas jégants, s' hi troba

Dihuen —no m' hi faré fort— que un cop á dins, sota l' ombra d' aquellas matas jégants, s' hi está molt bé y també notna qu' existeix un xuclador qu' homes y vidas devora.

Per ma part, sols vos diré qu' eixa regió fabulosa, está encar per explorar y que, segóns las historias, lo «Paradis terrenal» —ahont caygué lo primer home— está situat al bell... mitj d' eixa regió misteriosa...

Lo catedrátich
M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

ACUDITS

I

"LO PIS MISTERIÓS"

Un matrimoni de fresch,
buscant pis, pró no al Ensanxe,
vejé papers en un pis
d' una casa del carré Ample.
Váren preguntá al porter
pe 'l preu, dormitoris salas
y si podian pujar
á mirar si 'ls hi agradava.

Lo porter va contestar
que d' espayós ho era massa
com més prou, y no era car
per clar, net y la grandaria.

—Are mateix (afegí)
han pujat també á mirarse 'l
altre marit y muller..
ó al menos ho semblan ¡vaya!
per lo tant, poden pujar
si son servits, donchs, la escala
y truquin si per un cas
trovan la porta tancada.

Lo matrimoni en sent dalt,
trucá cinch ó sis vegadas:
en vista de que ningú
venia á obrir, ván mirarne
tots dos pe 'l forat del pany
y notaren ¡cosa estranya!
que 'l pis era molt petit
per lo que 's veyá ¡ay caramba!

Entornantse 'n prest cap baix,
—¡Vaya quina ensarronada
dihentnos qu' es gran lo pis!
(váren dirli al porter) —¿Y ara?
(féu aquet)—¿Qué volen dir?
¿que no es gran? ¡Si fins ho es massa!
—¡Fugi, home! ¡Si pe 'l pany
hém vist, aguantant la capa,
que aquells dos que son á dins
s' han d' estar l' un sobre l' altre!

II

"REAL... Y POSITIU"

Un soldat que no sabia
com passá la tarde, entrá
á la iglesia de Sant Jaume
que hi estava predicant
lo rector de la parroquia
ja feya més de tres quarts.

Vá assureers' á la cadira
primera que vejé al pas
y antes d' acabar la prédica
váren passarli á cobrar
la cadira, demanantli
un ralet, parant la má.

—¿Un real? los vá respondre;
(era castellá 'l soldat)
¿cree V. que hubiera entrado
si llevase encima un real?

III

UNA MONA

Carré avall de la Princesa
anava un home de tort,
puig treginau una mona
que no veyá res enloch.

Trova un senyó y li pregunta:
—Escolti; ¿vol fé 'l favor
de dirme per hont se passa
per aná al Parque? —¡Jo 't toc!
(respongué) Vagi dret, sempre
y es al cap-de vall de tot.

Lo borratxo fent tintinas
vá dirli: —Gracias, senyor,
pró si *tot dret* haig d' anarhi...
¡no hi arriuaré pas jo!

PEPET del CARRIL

EPIGRAMAS

Tant viu qu' es y tant que s' erra
—van di un día d' en Badó—
Y, es clar, tenian rahó,
com qu' es fusté, l' home... s... erra

Una dona, que no sé
lo qu' á n' els Encants vendrá,
va dí ben clá y catalá:
—Jo me la campo molt bé—
Y un altre digué al instant
que sa expressió va sentir;
—Donchs, vaja, vosté pot dir
que te la vida á l' Encant!

RAMPELLS.

Un, més que estúpit, manobre
va dirme, volguent fer broma;
—¡Portem la igualtat á sobre;
si vosté es un home pobre,
jo també soch un pobre home.

A 'ls banys vaig sentir un día
á un dependent molt trempat
que cridava á unas senyoras
perque anavan á passar
pel puesto de 'ls homes—¡Alto!
¡aquí 'ls homes van... de part!

Demaná col·locació
un jove, per *corredó*
á un comerciant de monjetas.
—¿Té empenyos? digué 'l senyó
y el jove contesta—¿Jo?
¡deu ó dotze papeletas!...

QUIMET DE LAS COPLAS.

SECCIO TELEGRAFICA

(Servey particular adelantat — pe 'l *fil especial* de
LA TOMASA—qu' encare ningú may no li ha trencat)

MADRID, 5.—A l' hora de repartir las pomas. Lo fallo
del Jurat de Bellas arts ha sigut la *mar* de legal. En
probas, que hi tret una primera medalla ab una *cuyana*
emblanquinada, qu' al plá de l' Os no las emblanquinan
millor. Diu que hi ha artistas de primera fila descontentos.
Ho dupto. Jo soch de primera fila y no 'm queixo.
Diu que ja no 's farán més Exposicions Nacionals. Bueno!
A mi la primera medalla ningú me la treu. Fan
malament de fixarse ab lo que dihuen 'ls malcontents,
perque sempre n' hi ha.

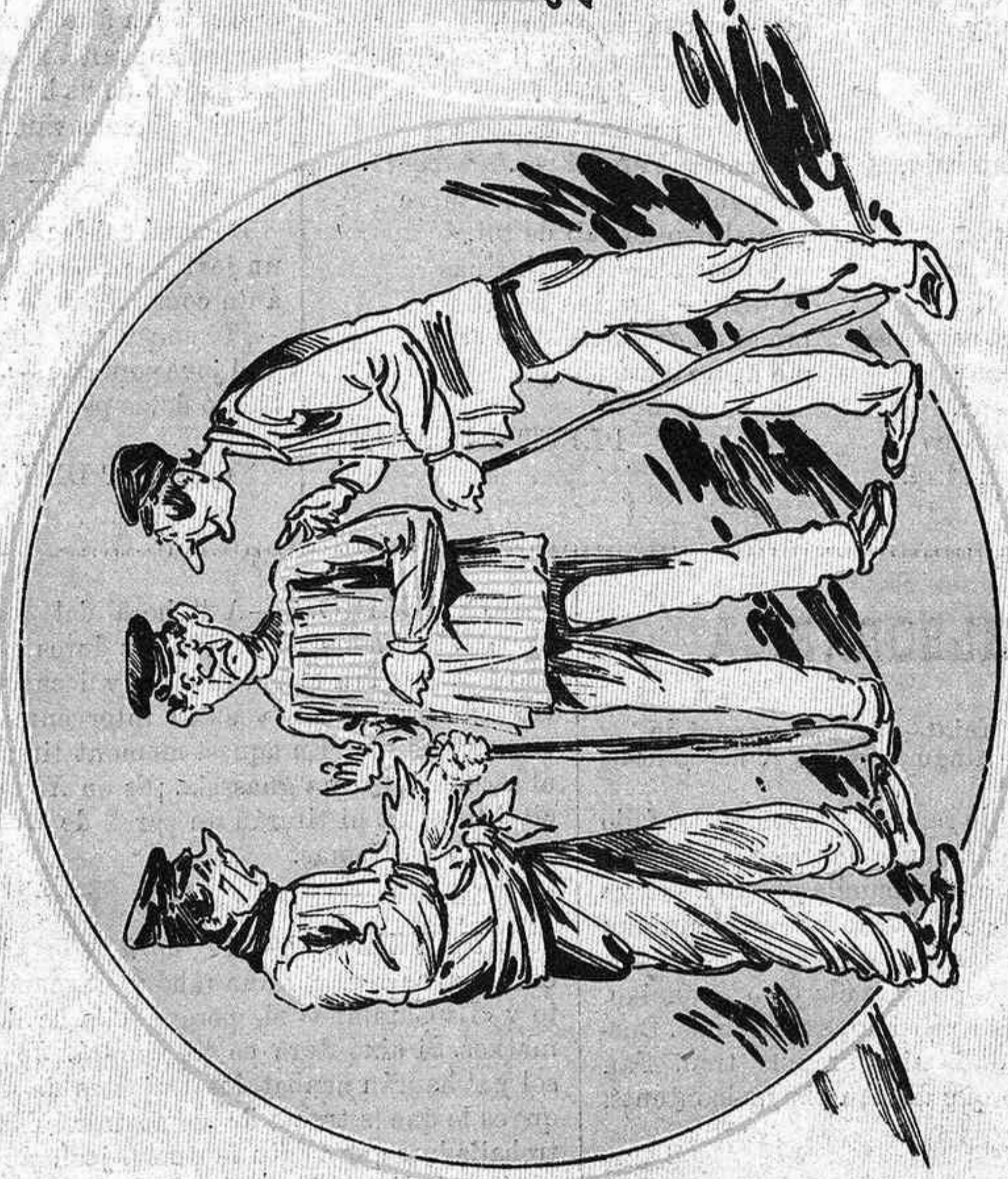
PINTAMONAS Y C.^a

BON RETIRO, 3.—A l' hora del *acabóse* ¡Viva la
Pepa!... Els meus *cafres* d' á dos duros pessa, ho tren-
can tot. Ara fan el burro, l' ase y 'l matxo. ¡Bravo pe-
tits! Si seguiu aixís vos faré interventors en las elec-
cions próximas. En aquest moment tiran un *gat* mort
al escenari. Quina guassa!... ¡Es en *Xirigotas* que ressu-
cita! Més tart hi tirarán un parell de *sabatots*. Son mon
germá y en Comas.

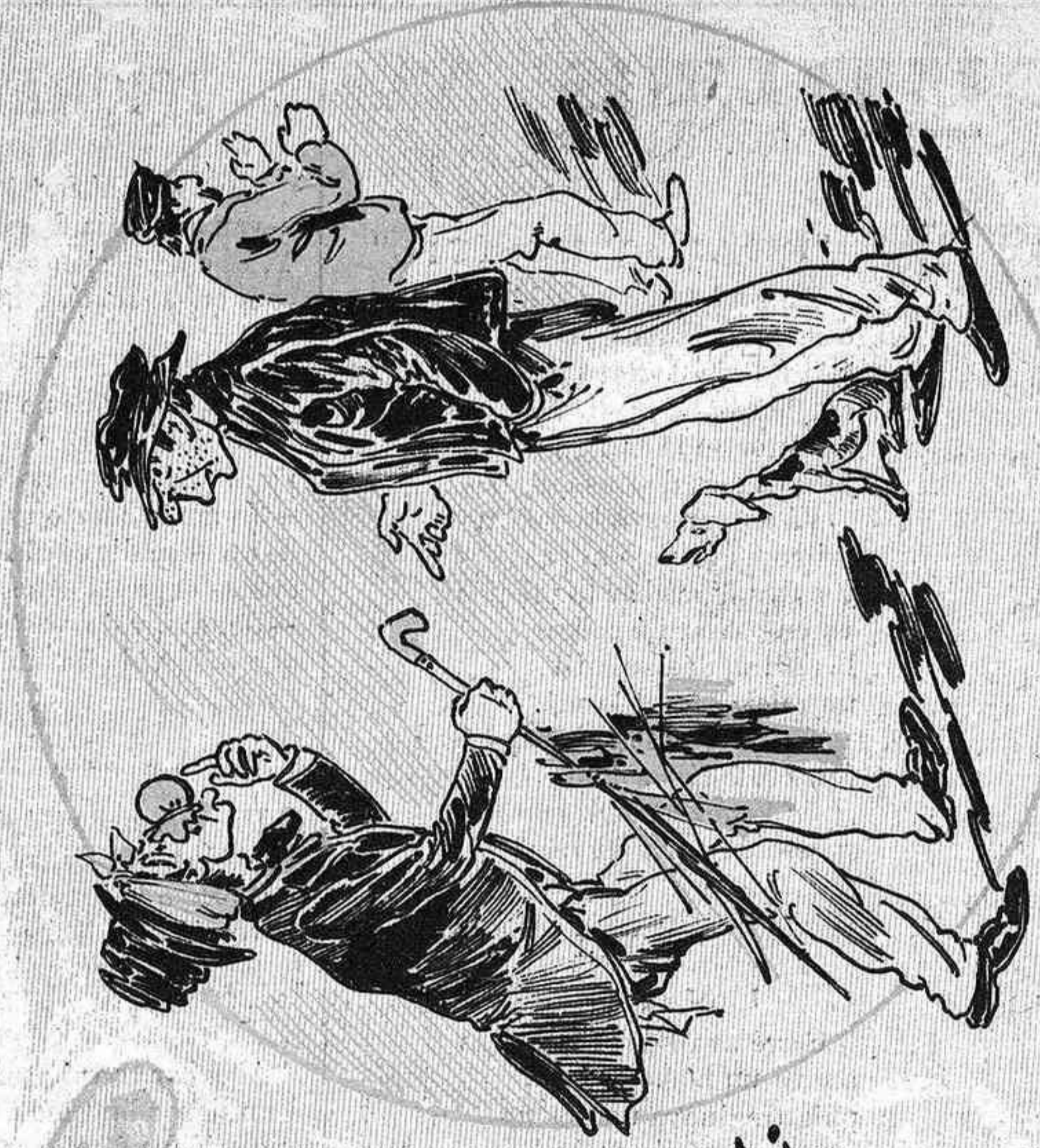
PANTORRILLAS.

CANGUELIS, 7.—A l' hora de la *pò*. No tiro los
cotxes al carrer, per una rahó molt senzilla. Jo no gas-
to y «La Catalana» si, perquè ella ha de mantenir 'ls
matxos. Si aixó dura se 'ls vendrá. Jo allavors; seré
sol y s' haurán acabat les trajectes de cinch céntims,
qu' es lo que 's tracta de demostrar. Y entre tant, 'ls
treballadors que vagin fentme 'l joch á costa del seu
estómach ¡Burros!

QUE NEDI .. L' INGLÉS.

—Ahont s' ha d' anar, Berrugas?
 —A reventar perdigots al Nou Retiro.

L'herbolari del carrer de 'n Cuch va sortir del
matinç ab lo barret com un acordeon y el senyó
 Quim, ja 'l venhen: ab averias al paraygua, á la tarota
 y al tupí. ¡Tot per l' *ideya!*

Aspecte de la sala d' espectacles en el moment de
 pendre'hi part el gat dels pinxos.

LICEO

Ab la obra de Sardou *Dionísio*, feu dilluns passat son despido la companyia dramática italiana á qual frente hi figura la Sra. Reiter.

En las trenta funcions que ha executat, ha donat vintiquatre obras diferentes, lo que demostra palpablement que posseheix un repertori molt extens, resultant sensible que casi todas las obras siguin antiquadas, que per lo molt conegudas poch han cridat la atenció, aixís es que la temporada de Primavera que tots los anys havia sigut la floreixent en nostre gran Liceo, en lo present ha passat poch menos que desaparecebuda.

També hi ha contribuït lo que la reputació que gosa en Italia la Sra. Reiter, no hagi quedat gayre confirmada entre nosaltres puig no li hem sapigut trobar just lo dictat de eminencia, habentnos semblat ser solament una discreta actriu que sobressurt sols en la comedia.

Pera lo drama y tragedia no posseheix prous qualitats artisticas y de sentiment.

No 's pot criticar al intel·ligent empresari Sr. Bernis del final de temporada, puig ha complert y hasta ab acesés tot quant prometé en lo concurs, pero será bó tenir present pera las temporadas próximas que la gran sala del teatro no s presta pera lo género dramátich.

ROMEA

En variats días de la setmana van tenint lloch los beneficis dels artistas y pera demá está anunciat lo de las xamosas actrius joves, germanas Antonia y Emilia Baró, ab un escullidíssim programa compost del drama del malogrado Pitarra, *Los Segadors* y la comedia del també difunt escriptor Francisco de Sales Vidal, *La malvasia de Suges*.

Preveyém un plé, donadas las simpatias que gossan las beneficiadas.

NOVETATS

Desde dissapte que actua en aquet elegant teatro, lo genial artista Frégoli, que si en anteriors temporadas habia entussiasmat ab son incansable treball, creyém que en la present arribará á fanatisar, ja que ha vingut ab la plenitud de sas facultats y portant en sos treballs, un repertori inacabable de caricaturas, excentricitats, parodias, imitacions, transformacions, etc. etc. que ab tot y realisarlas éll sol, es tanta la maestria y llímpiesa ab que las executa, que lo públich queda embabiecat, semblantli sols minuts lo que ha fet horas que ha contemplat.

No citarém del repertori, tal ó qual passatemps (ja que tot son monólechs) puig en tots hi está á altura imponderable.

En lo present any com á novetat, ha presentat lo títulat 9-23 que assombra en la personificació de tipos y ab la llestesa de trasformacions.

La Empresa Paris, que ab justicia ha lograt ferse una reputació per las mostras de inteligencia que ha demostrat, creyém que farà una brillantissima campanya, mentres actui lo sens rival Frégoli.

CATALUNYA (E'orado)

Que la Empresa d' aquet teatro 's desvetlla per complaure al públich ho demostra la variació en lo cartell que posa, pero desgraciadament no toca peu ab bola en los estrenos, puig en la present temporada los autors de Madrit han estat del tot desgraciats.

Ultimament s' ha estrenat *Jaque á la reina* que es una sátira política y per ser de Sinessio Delgado, natural es que ha de ser ben escrita, pero las alusions que en la mateixa hi ha, son sumament ignocentas. En lo final solsament fou aplaudida per la claue.

De la música, original del Sr. Montero, (que 'ns fa pudó de pseudónim) solament sobressurt un coro que s' aplaudí bastant.

En la execució s' hi distingí lo Sr. Pinedo.

La traducció de *La alegría que pasa* ja esta retirada del cartell y lo mateix li ha passat á *El Juicio oral* que sembla ha passat á altre teatro.

La atracció *Les papillons électriques*, es un número molt petit pero sumament vistós y digne de ser admirat.

Pera dissapte se prepara l' estreno de la sarsuela *Los locos*.

TIVOLI

La comedia *Fuchint de l anguila* encare que bastant xistosa com casi tot lo repertori valenciá que executa la companyia, no fou del complet agrado del públich.

Dimars s' estrená *Lo presilari* que justifica la paternitat de sos autors, que ho son los del drama lirich *Les barraques*, y com aqueixa té escenas magistralment presentadas y ab música sumament acertada é inspirada.

L' únich defecte que trobém en *El presilari*, es que al pintar las costums de Valencia, á nostre veure las hi fá molt poch favor, puig se veu que allá por un *quitame allá esas pojias* desseguida se treuen l' cyna y ab ella *las tripas al sol* del que primer se presenti.

GRAN-VIA

Dilluns en definitiva se despedí lo popular Julio Ruiz, y desde dimars s' ha donat curs á las obras de la temporada, habentse anunciat pera ahir lo estreno en aquet teatro de la revista *Juicio oral* que segons la Empresa será presentada ab gran luxu de vestuari y atrés además de dugas decoracions.

Es de creure que l' aparato será lo *clou* de aquesta obra.

UN CÓMICH RETIRAT.

IMPOSSIBLES

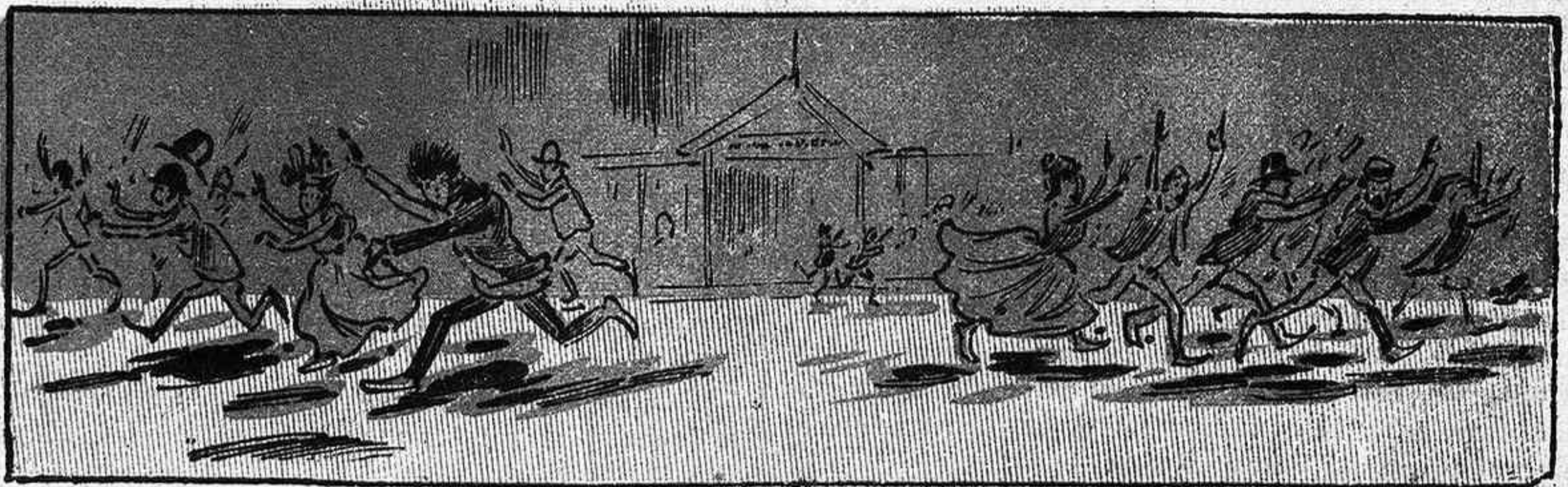
Per un dentista: cambiar las dents d' una roda.
 Per un sereno: obrir las portas del cór.
 Per un fanalé: apagar la llum del sol.
 Per un mort de f. m: menjarse la partida.
 Per un cego: ferli veure las estrellas.
 Per un rellotjer: arreglar lo rellotje de la vida.
 Per un pobre: captar á las portas de la mort.

ROSSINYOL LLAUNÉ.

LA TOMASA
ACTUALITATS

Un duro per hora y tres pelas *la carrera*. ¡Oydá! vet' aquí que si venian unas quantas *huelgas* com aquesta, els cotxeros aviat ens podríam passejar... en cotxe!

La falta de tramvías obligan á caminar, las garrotadas á corre. Are si que tindrem las camas fortas.

Hem rebut una carta suscrita per un tal Amarra, que s'atribuix la personalitat d'aquell sabater ambulat de Sans que tant bé ridiculitava nostre company de Redacció en Francisco Sisa, en lo número prop passat d'aquest periòdic.

Duptó que 'l firmant de la carta siga realment lo *pegot* de referència. Pero donant per discutida aquesta qüestió prèvia y per sentat que 'l senyor Amarra sigui realment lo *filarmònic* mestre de obra prima que nostre company satirizava, devém manifestarli al aludit subjecte que á só de tabals no s'agafan llebras.

Ell, enfurimat com un cabo de realistas, 's desahoga contra l'aludit company y per defensar son dret á guanyarse la vida - dret que ningú li ha negat - apela á las frasses grossas del diccionari .. á y fins á algunas qu' al diccionari no existeixen.

Enhorabona. Ja suposém que á un *pegot* ofés no se li pot exigir un llenguatge triat, ni pulcrituts d'istil.

Nosaltres, donantli - á pesar de que sa carta no las mereix - probas de que li concedim beligerancia, hém de fer constar que si ell te 'l dret de pregonar pe 'ls carrers de Sans sa industria, nosaltres tenim 'l dret de criticar ho y fer'hi brometa. Aclarida aquesta qüestió, tot lo demás .. es lletra menuda.

Lo que 'l titulat Amarra tenia d'haver fet, era reprimir sos ímpetus y consolarse pensant que si la LA TOMASA 'l posava en solfa per son estafalari modo d'agenciarse las garrofas (?) en cambi li donava la compensació de ferli de franch una *réclame* colossal.

Ell no ho ha cregut aixis y, al contrari, estampa frasses de mal gust contra nostre company y contra nosaltres. Que hi farém! Féu favor á bestias ..

Per lo demás de la carta ja ho sab .. Al *Centro taurino* falta gent!

*

La poesia «Lo caballer de Togemburg» publicada en lo folletí de nostre número anterior, es una llegenda de Schiller trasplantada al catalá per nostre bon company de Redacció senyor Barbany.

Consti aixis á prech del mateix, ja que per omissió involuntaria deixá de ferse constar al peu del titol.

Llegeixo que 'n Salmerón l'insigne demócrata, l'illustre pensador, el filòsof insigne .. y otras hierbas, ha posat en sa nota d'honoraris com advocat consultor de la familia Ubao en lo célebre plet que doná per resultat la surtida del convent d'aquella móssa fanatisada, la friolera de 35 000 pessetas.

Y advertiteixis que 's tractava d'un cas que per la ressonancia qu'alcans y per lo reclám que donava al advocat consultor, un juriconsult verdaderament demócrata l'hauria treballat de franch y fins posant'hi diners á sobre.

Quina formigueta n hi há del tal Salmerón. Ab poch demócratas per l'istil, ns farian anyorar al poch temps lo paternal govern del Czar de Russia.

*

Dos anys enrera ó tres, s'escapá un president de la "Associació de 'ls Coros de Clavé" apellidat Fernández, em portantse'n de pas un parell de mils pessetas perteneixents als fondos de l'Associació de sa *digna* persistencia.

Se va dir allavoras que havia fugit al extranger y que s'havia fet llech d'un convent de frares. Lo cert es que 's presentá denuncia al Jutjat, que aquest interessá la seva busca y captura y que .. *no fué habido*.

Donchs ara ha aparegut. Ha aparegut capitanejant la colla de rebrechs de justícia que *flamènc* y revolver en má, anaren á interrompir lo meeting del Nou Retiro.

Com l'auto del jutje que interessá sa busca y captura per estar en rebeldia, encara segueix ferm los agents de l'autoritat en lloch d'apallissar á la gent honrada, haurian fet millor en cumplir sa obligació detenint á un vil estafador y falsa i.

Esperém que si no 's va fer en aquella ocasió, 's farà ara. Aixó si; ho esperém sentats.

*

En Romero Robledo ha dit textualment;

«Espanya no té més que un elector omni-otent; el Govern»

Ara bé; recordin que 'n Romero Robledo ha sigut en diverses ocasións ministre de la Governació y ha tingut en sas mans lo *pandero* electoral. De manera, qu' es un sastre que coneix el panyo.

De lo qual resulta que á confessió de part, relevació de proba.

Y ara amohinins'hi ab aixó de las eleccións. Amohinins'hi y pósinse en ridicul anant á votar y exposantse á que 'ls trenquin el cap ó 'ls hi foradin la pell.

¡Que després el Govern ja farà la seva santa voluntat!

*

No som *perdigots* ni molt menos, pero som personas honradas y com á tals 'ns ha indignat soberanament lo que passá l'altre dia en lo meeting electoral convocat en lo teatro Nou Retiro pe 'ls elements *consagrats*.

Segóns sembla, lo caciquisme barceloní, veient ab máls ulls la celebració d'aquell acte que tirava principalment á formar opinió contra 'l caciquisme, no trova recurs més digne ni política més noble que reclutar una cinquantena de pinxos, en los podrimeners de Barcelona y á rahó de dos duros per barba y carta blanca per fer bestiesas, los enviá al meeting en qüestió, sense altre missió que reventarlo.

Y val á dir'ho. Los assalariats de referència van cumplir sa missió conscientment, no van defraudar á qui 'ls havia contractat.

L'escándol fou fenomenal. Aquella colla de tabernacles van introduhir la confusió y l'espant entre las personas honradas, que may podian suposar que un acte perfectament legal podia veure 's torbat per una colla de perduts.

Lo meeting s'acabá com lo Rosari de l'aurora y encara per consol de tripas, la policia, aquesta policia que fuig devant de 'ls atracadors y de 'ls *huelguistas*, enarbolá un cop més sos garrots y xarrascos, demunt de las costellas de gent indefensa y pacífica.

¡S'han lluhit els cacichs barcelonins! La jornada del Nou Retiro ha sigut la apoteosis de vint anys de torpesas, xanxullos, y demás fruyta restauradora.

Devant del tribunal de la opinió pública quedan jutjats definitivament y ni la eloquencia d'un Vallés y Ribot los salvaria.

¡Pena de garrot vil; tan vil com lo que manejan los mamechus de la tranca, quan se desplengan en ala per la Rambla de Barcelona!

*

Per demostrar quina mena de *formiguetas* hi ha entre las ordres religioses, ve de perilla citar lo cas que li ha passat a la marquesa de Castanyer, la opulenta propietaria de la coneguda finca de la Bonanova, ab los frares Agustins

La marquesa, va cedir als Agustins una part de la seva torre perquè hi aixequessin los frares un convent. Mes al cap de poch temps, alegant que 'l terreno cedit era poca cosa, li demanaren un altre tros, tres vegadas més gran. Després de molt discutir o accedi a traspassarlos lo segon terreno que al a 2 rals pam, mentres que sols li paguessin a 15 céntims

Van acceptar-ho 'ls frares, mes al cap d'algún temps en lloch d'edificar el convent projectat, van tractar de vendre lo terreno. Allavors, naturalment, la marquesa intervingué puig no eran eixas las condicions de la donació

Los Agustins van contestarli que 'ls terrenos eran ben seus é insistiren en *pulirse* 'ls, realisant un magnífich negoci

Ara la qüestió está en litigi y la marquesa de Castanyer té d'anar per tribunals a causa d'haver sigut generosa en un principi

Es la historia de sempre. Comensa 'l frare demanant permis per clavar un clau y acaba apoderantse de tot la finca

Visquem y vejém. La grandiosa terra de Castanyer passará a poder de 'ls Agustins per obra y gracia de la primitiva donació. O sinó al temps

Retallo de *El Liberal* del diumenje en la extensa informació que feya de las cargas de després de 'ls Jochs Florals

Al peu d'un pompós titol que diu *Más detalles*, afegeix «En la plaza de Cataluña un estudiante ha dado un viva a Cataluña libre, sin encontrar eco. El autor del grito de sapareció rápidamente, dirigiéndose hácia el paseo de Gracia.

Varios chicos se llenaron los bolsillos de piedras en aquella plaza, marchando con dirección a la Puerta del Angel»

¿Eh? ¿qué 'ls hi sembla? D'aixó n dich informació sendi sentit comú y .. circunstancias

S'explica que per darnos aquets «detalles» hagi vingut de Madrid disposat a ensenyarnos con se fan periódichs

Los periodistas de Barcelona encara no l'havian cultivada lo secció de tonterias en la crónica l cal

Las tonterias las deixavan aquí para la quarta plana quan los anuncis ho permetian.

Diu'en Coll y Rataflutis al final d'una de las crónicas de Paris qu'envia a «*La Veu de Catalunya*»;

«Demà passat si Deu ho vol aniré a veure ab tranquilidat aquets milions de metros quadrats de tela que omplan las parets del Saló de Pinturas ab sos 2,948 quadros.

Donchs, tant si Deu vol com si no vol, en Coll resulta un andalús de marca, porque aixó de que 2,943 quadros presentin molts milions de metros quadats de tela, es una *bola* com una casa.

Per omplir los citats quadros sols un milló de metros, cada un d'ells hauria de medir 340 metros quadrats y com que 'n Coll diu *millions* hem de suposar que vol dir al menos *dos*; per lo tant cada un de 'ls quadros tindrà 680 metros quadrats, lo que vol dir que serán per terme mitj equivalents a un quadrat de 27 metros de costat. Algo aixis com la fatxada de la Diputació en quadro.

¡A menos que 'n Rataflutis 'ns vulgui fer creure que 'l metro francés es mes curt que l'espanyol!

Un ple a vessar hi hagué diumenje passat en lo «Círculo Democrático Nacional» del Distrito 8.ª (Gracia) ab motiu de celebrarshi una de las molt lluhidas vetlladas literari-musicals que a menuts' hi solen dar, sent molt aplaudidas las simpáticas senyoretas Borrell, Cruels y Moll y 'ls no menos aixerits y estudiosos senyors Coma, Toldrà, Hernandez, Rodriguez, Llauredó, nen Soer, y d'un modo extraordinari la nena Montserrat Coma, de vuyt anys de edat, que, al finalisar sa respectiva tasca musical y poética, fou extrepitosament ovacionada ab aplausos, coloms y paquets de bombons.

La concurrencia surti del local més que satisfeta, després d'haverse efectuat improvisadament un lluhidíssim ball de societat.

✱

Encara que no vam ser als Jochs Florals porque lo secretari de 'ls mantenedors no cregué convenient invitar nos, 'ns unirem en esperit a las ovacions que s' dispensaren en aquell acte al gran patrio Pi y Margall

Lo poble de Barcelona en aquella ocassió com en totas las altrás que s' han presentat aquestos dias, no ha perdut oportunitat per demostrar al patriarca de la federació la estima en que 'l té

Per tot arreu ahont lo senyor Pi y Margall s' ha presentat, ha sigut rebut ab gran entusiasme y ha provocat explosions de simpatía

¡Visca molts anys l'home honrat!

✱

Gran noticia. Lo gobernador de Soria telegrafava l'altre dia a Madrid, a Espanya, al mon enter que al fi s' habia conjurat, gracias als seus esforços, la pavorosa huelga de paletas de Torrelateja poble de la provincia del seu mando

Nota. A Torrelateja hi haurá pe 'l cap més alt una bona dotzena de paleta:

Quina llissó pe ls gobernadors de Barcelona y Madrid

Lo nostre cant

Lo fret no 'ns arrauleix,
las neus no 'ns fan quimera,
seguim tots trevallant
tirant avant la feyna.
Seguim tots trevallant
que lo descans s'espera...
en vida es nostra sort
que no 'ns falti la feyna.
Quan vingui lo descans,
vindrá lo fret que aterra,
que don' menjá a n' els verms,
y a n' el fossé don' feyna.
Pro si la mort n' es lluny,
lo fret encare alenta,
y ab dalit nós llevem,
y ab dalit fem la feyna.
Lo fret no 'ns arrauleix,
las neus no 'ns fan quimera,
¡seguim tots trevallant
tirant avant la feyna!

E. MOLAS.

LITOGRAFIA BARCELONESA

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

LA TOMASA
UN "BOER"

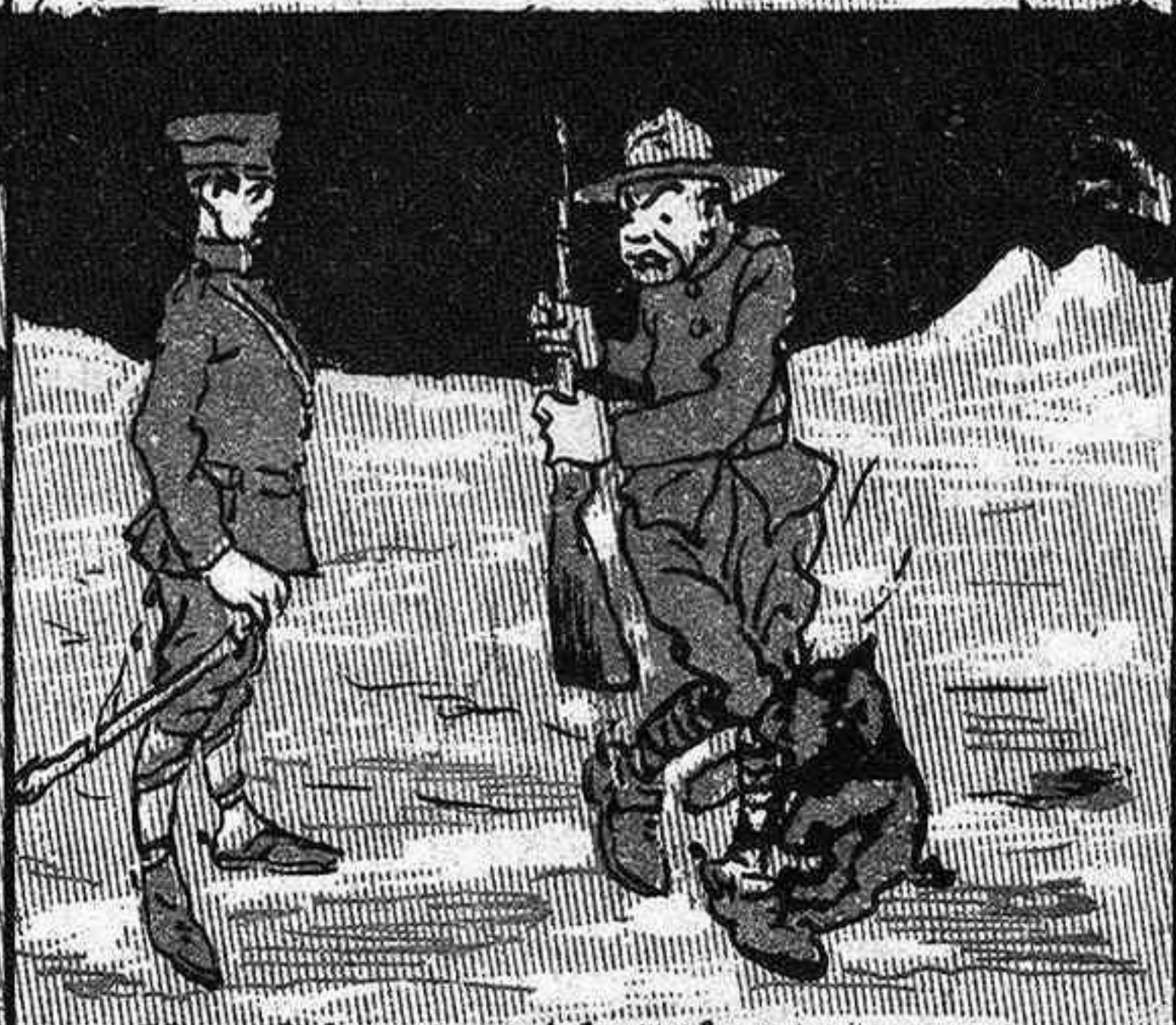
John Smit fa centinella. Els boers voldrien que desampares 'l puesto y li envian un bulldog ab més talent que una persona.

Del primer "Deu te guard" lo bulldog veu las estrellas, pero pensa—Tot siga per la patria!

Embrancats en la lluyta, compareix lo capitá Harris.

Y en John atent á la ordenansa presenta armas, mentres lo bulldog pensa—¡Ara es la meval!

Y cumpleix com un boer de debó.

Y després de donar compte de 'n John, li diu—¡Arri! al capitá Harris, mentres que 'ls boers passen per ahont 'ls hi dona la gana.

ADRIANA DE